

Ortadoguda çok sayıda devletin sınırları yapay olarak çizilmiş, bu sınırlar içinde yaşayanlara da ulus denilmiş. Irak, Kuveyt, Suriye bunlar arasındadır. Türkiye de dahil Ortadoğu ülkelerinin önemli bir özelliği, sınırları içinde yaşayan ve değişik uluslara mensup olan insanları bir arada tutacak kaynaşmayı sağlayamamalarıdır. Kürtler bu konuda ciddi bir sorun... İran, ki tarihsel bir devlet olarak herhangi bir sorunu yok gibi görünüyor, Kürtleri entegre edemedi. Bu ülkede çok sayıda Azeri Türkü de yaşıyor, ancak bu kesim şimdiye kadar ciddi sorunlar yaşadığını gösteren bir tutum sergilemedi.

Irak, durum ortada... Kürtler, Saddam döneminde, komşu ülkelerdeki Kürtlerden daha fazla hakka sahip olmalarına karşın, rejimle bütünleşmediler. Bu nedenle sık sık Saddam rejimiyle savaştılar. Halepçe'deki gibi katliama da maruz kaldılar.

Türkiye de Kürtleri entegre edemedi. Cumhuriyet tarihi boyunca yaşanan büyük baskı, isyanların katliamla bastırılması Kürtlerin taleplerinin bastırılabilmesi için yetmedi.

Suriye'de de farklı bir durum bulunmuyor. Irak'ta olduğu gibi Suriye'de de "Suriye ulusu" yoktur. Böyle bir ulus esas olarak kağıt üzerinde var. Ülkenin işgale uğraması ya da herhangi bir ciddi zorlanma durumunda, bu sözde ulusun –Irak örneğinde olduğu gibi- çözülmeye hazır olduğu görülecektir.

Ortadoğu devletleri farklı halkların bir arada yaşayabilmesi konusundaki yeteneksizliklerini yayılmacılık emelleriyle gidermeye çalışırlar. Amaç, içerdeki "yabancı"nın, denetim altına alınamayanın nüfus içindeki oranını azaltmaktır.

1990'ların ilk yarısında PKK ile çatışmalar özellikle şiddetliydi. Bu dönem, aynı zamanda, "yeni bir Türk imparatorluğu" söyleminin de en güçlü olduğu dönemdir. SSCB'nin de dağılmasıyla bu "yeni imparatorluk" için koşullar özellikle uygunmuş gibi görünüyordu. Türkiye, zamanın Cumhurbaşkanı Özal'ın ağzından "Adriyatikten Çin Seddi'ne kadar büyük Türk dünyası"ni keşfetti. Ne ki, rüya uzun sürmedi. Türkiye çok sayıda Türk kökeninden gelme halkı ve bunların ülkelerini çevresinde toplayabilecek ekonomik ve kültürel birikimden yoksundu.

Benzer bir örneği Suriye'de görüyoruz. Bu ülkenin Kürtlerle ve Sünni Araplarla önemli sorunları bulunuyor. Ülkedeki başka halkların yanı sıra bir de mezhep sorunu var. (1981'de 38 bin Sünni Arabın öldürüldüğü Hama katliamını hatırlayalım.) Ülke Alevi azınlık diktatörlüğü tarafından yönetiliyor. Laik bir ülke kuşkusuz, ama unutmayalım ki Saddam dönemindeki Irak da laik bir ülkeydi ve ülkenin "laik" rejimi Şiileri öldürmekte herhangi bir sakınca görmüyordu.

Suriye özellikle son yıllarda Kürtler üzerindeki baskıyı artırmış durumda. 200 bin civarındaki Kürde kimlik verilmiyor, yani bu kadar sayıda insan fiilen "yok" durumdadır. Sınır bölgelerine yakın oturan Kürtlerin taşınamaz mallarının ellerinden alınabilmesinin yolu da yeni bir yasayla açılmış durumda.

Suriye, Ortadoğu'da etkinliği artan Kürtlere karşı önlem alıyor.

Suriye yönetiminin de "büyük Suriye" rüyası var. İki bölgenin Suriye'ye katılması hedefleniyor: Lübnan'ın büyük bölümü ve Hatay. Suriye yıllarca Lübnan'ın bir bölümünü işgali altında tuttu. Hatay sorunu ise büyük oranda Suriye'nin kendisinin yaratmaya çalıştığı bir sorun durumundadır.

Çok sayıda devrimci örgüt, 12 Eylül 1980 sonrasında –çoğu geçici az sayıdaki kalıcı olarak- Suriye'ye gitmek zorunda kaldıklarında, "Hatay sorunu" diye bir sorundan haberleri yoktu. Kürt sorunu biliniyordu, Ermeni sorunu keza öyle, ama Hatay sorununu kimse duymamıştı.

Doğal, çünkü sorunu olan bir şekilde sesini çıkartır. Ayaklanır, protesto eder, gösteri yapar... Bir şeyler yapar kısacası... Ama yoktu, ya da belki vardı ama o kadar cılızdı ki, kimse duymamıştı. Suriye'de "İlva İskenderun" türkülerini, marşlarını duyduk ve sorundan da böylece haberimiz oldu. Birkaç örgüt programına "Hatay'ın ilhak olduğu ve kendi kaderini belirlemesi gerektiği"

maddesini yazdı. Ötekiler konuyu ciddiye almadılar.

Konuyu programlarına alanların bir bölümü de daha sonra unuttular ve konuyla ilgili hiç bir şey yapmadılar. Ayrıca nasıl yapsınlar? Hatay halkının bu alana özgü talepleri varsa, bunları bir şekilde belirtmesi gerekir. Belirtilsin ki, başkaları da öğrensin ve haksızlığa karşı mücadelede onun da haklarını savunsun. Ama yoktu!

Suriye açısından durum açık: Hatay'ın Arap Alevilerini yanına alarak Suriye nüfusu içinde azınlıkta olan Alevilerin oranını yükseltmeyi amaçlıyordu.

Hatay'daki Araplar için ise durum ilginç... Bu insanlar en azından kendi dillerinin eğitimini göremiyorlar. Ama karşılarında ciddi bir de açmaz var: Herkes biliyor ki, "Hatay halkının kendi kaderini belirlemesi", Suriye'ye bağlanmanın öteki adıdır. İstiyorlarsa, öyle yapsınlar ya da bunun için çabalasınlar, ama çabalamıyorlar. Ya da çaba o kadar az ki, kimse duymuyor. Nedeni basit: Türkiye, şu anki askeri demokrasisi çerçevesinde bile, Suriye'den daha "demokratik" bir ülkedir. Ülkede yıllardan beri her şey konuşulabiliyor: Dersim katliamı, Şeyh Sait isyanı, Ermeni soykırımı ve ötekiler... Bunlar demokratik sayılabilecek bir ortamda tartışılmıyorlar; tehditler, baskılar ve bazen saldırılar da söz konusu, ama sonuçta konuşulabiliyorlar.

Suriye'de ise ölüm sessizliği hakim. Ülkenin tarihindeki katliamlar gündeme bile getirilemez. Hama katliamı, Lübnan Falanjistlerinin desteklenmesiyle Filistinlilere karşı yapılan Tel-el-Zaatar katliamı (1976) hakkında bu despotlukla yönetilen devlette konuşulamaz. Öldürülmezseniz, hapse bir girersiniz, bir daha da çıkamazsınız. Orada kimin hapiste ne kadar kalacağı yasayla değil yöneticilerin isteğiyle belirlenir.

Suriye'de, Türkiye'deki gibi kötü ve delik deşik bile olsa bir "hukuk devleti" yoktur.

Hatay halkı bu durumu mutlaka biliyor ve muhtemelen şöyle düşünüyor: "Hatay, Suriye'ye katılırsa, ana dilimizi serbestçe kullanırız, eğitimini görürüz. Ama başımıza öyle işler gelir ki, olumsuz yan olumluyu fazlasıyla alıp götürür."

Bu nedenle olsa gerek, Hatay halkından yıllardan beri duyulabilecek kadar ses çıkmıyor. Suriye gizli servisi Muhaberat'ın ve onun uzantısı olan "devrimci" bir örgütün bu konudaki çabaları da sonuç vermedi.

Nasıl versin! Bu halk aptal değil!